

VN/36388/2023

1.2.2024

Kunta- ja alueosasto

Päätös erityisen kuntajakoselvityksen toimittamisesta sekä kuntajakoselvittäjän asettamisesta

TAUSTA

Kuntalain (410/2015) 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 118 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Pertunmaan kunnan vuoden 2021 konsernitilinpäätöksen asukasta kohden las-kettu kertynyt alijäämä oli 1746 euroa ja vuoden 2022 vastaava alijäämä oli 2 006 euroa. Näin ollen arviointimenettelyn kriteeri täyttyi. Pertunmaan kunta on ollut aikaisemmin arviointimenettelyssä perustuen vuosien 2019 - 2020 tilinpäätöksiin ja vastaavasti konsernitaseen kertyneeseen alijäämään. Koska arviointimenettelyn edellytykset täyttyivät edelleen ja konsernitaseen alijäämät olivat jatkaneet kasvuaan, valtiovarainministeriö asetti 10.10.2023 kuntalaissa tarkoitettun arviointiryhmän. Arviointiryhmän toimikausi oli 10.10.2023 - 17.11.2023 ja sen tehtävänä oli tehdä kuntalaissa tarkoitettu selvitys kunnan mahdollisuuksista turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut.

Arviointiryhmä antoi 17.11.2023 ehdotuksensa arviointimenettelyn pohjalta. Ottaen huomioon Pertunmaan kunnan talouden eri laajuisten tasapainottamistoimenpiteiden mukaiset kehitysarviot ja niihin liittyvät epävarmuudet sekä muut kunnan toimintaympäristöön vaikuttavat tekijät, arviointiryhmä katsoi, että Pertunmaan kunnan taloudelliset edellytykset asukkaiden palveluiden turvaamiseen ovat vaarantumassa. Edellä todetun perusteella arviointiryhmän ehdotus Pertunmaan kunnan palveluiden edellytysten turvaamiseksi oli kuntarakennelaissa tarkoitettu erityinen selvitys kuntajaon muuttamiseksi.

Arviointiryhmä korosti vielä, että Pertunmaan kunnan talouden kestävään kehitykseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ennen mahdollista kuntajaon muutoksen voimaantuloa, jotta alijäämän ja lainan määrät eivät jatkaisi kasvuaan tai kasvaisivat korkeintaan vain maltillisesti.

KUNTIEN KUULEMINEN

Kuntarakennelain 15 §:n mukaan valtiovarainministeriön on kuultava asianomaisia kuntia ennen erityisen kuntajakoselvityksen määrittämistä alueelle.

Valtiovarainministeriö pyysi Hartolan kunnalta, Heinolan kaupungilta, Hirvensalmen kunnalta, Joutsan kunnalta, Mäntyharjun kunnalta ja Pertunmaan kunnalta lausuntoa osallistumisesta erityiseen kuntajakoselvitykseen.

Valtiovarainministeriö pyysi lisäksi em. kunnilta lausuntoa kuntajakoselvittäjästä. Valtiovarainministeriö esitti, että kuntajakoselvittäjäksi nimitettäisiin HT Eero Laesterä.

Lausunnot

Hartolan kunnanvaltuusto toteaa 18.1.2024 lausunnossaan, että Hartolan kunta on valmis osallistumaan kuntarakennelain 4 luvun mukaiseen erityiseen kuntajakoselvitykseen Pertunmaan kunnan kanssa. Hartolan kunnalla ei ole huomautettavaa valtiovarainministeriön esitykseen kuntajakoselvittäjästä.

Heinolan kaupunginvaltuusto on 22.1.2024 kokouksessaan päättänyt todeta lausuntonaan valtiovarainministeriölle, että Heinolan kaupunki ei ole halukas osallistumaan kuntarakennelain 4 luvun mukaiseen erityiseen kuntajakoselvitykseen Pertunmaan kunnan kanssa. Lisäksi kaupunginvaltuusto toteaa, että Heinolan kaupungilla ei ole huomautettavaa valtiovarainministeriön esitykseen kuntajakoselvittäjästä.

Hirvensalmen kunnanvaltuusto on päättänyt 29.1.2024 todeta lausuntonaan valtiovarainministeriölle, että Hirvensalmen kunta ei osallistu kuntarakennelain 4 luvun mukaiseen erityiseen kuntajakoselvitykseen. Kunnalla ei ole siten kantaa siihen, kuka nimetään kuntajakoselvittäjäksi.

Joutsan kunnanvaltuusto on päättänyt 22.1.2024 kokouksessaan lausua, että Joutsan kunta osallistuu kuntarakennelain 4 luvun mukaiseen erityiseen kuntajakoselvitykseen ja hyväksyy kuntajakoselvittäjäksi valtiovarainministeriön ehdottaman HT Eero Laesterän.

Mäntyharjun kunnanvaltuusto toteaa 29.1.2024 päätökseen perustuvassa lausunnossaan, että Mäntyharjun kunta osallistuu kuntarakennelain 4 luvun mukaiseen erityiseen kuntajakoselvitykseen koskien Pertunmaan kuntaa. Kunnanvaltuusto korostaa, että osallistuminen kuntajakoselvitykseen ei ole Mäntyharjun kunnan sitoumus kuntaliitokselle tai kuntaliitoksille. Mäntyharjun kunta katsoo, että on niin Mäntyharjun kuin Pertunmaan kuntalaisten etu, että kuntajakoselvityksen perusteella tehtävät johtopäätökset muodostavat kuntarakennelaissa tarkoitetun elinvoimaisen, alueellisesti eheän ja yhdyskuntarakenteeltaan toimivan kuntarakenteen, jolla on riittävän vahva rahoituspohja ja joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Mäntyharjun kunnanvaltuusto hyväksyy osaltaan, että kuntajakoselvittäjäksi valitaan HT Eero Laesterä.

Pertunmaan kunnanhallitus on päättänyt 22.1.2024 kokouksessaan esittää lausuntonaan seuraavaa: Pertunmaan kunta osallistui valtiovarainministeriön asettaman arviointiryhmän työskentelyyn 10.10–17.11.2023. Arviointiryhmä antoi 17.11.2023 ehdotuksensa, jonka mukaan Pertunmaan kunnan taloudelliset edellytykset asukkaiden palveluiden turvaamiseksi ovat vaarantumassa. Pertunmaan kunnanvaltuusto käsitteli ehdotusta 18.12.2023 § 48. Kunnanvaltuusto päätti hyväksyä arviointiryhmän ehdotuksen ja aloittaa kuntarakennelaissa tarkoitetun erityisen selvityksen kuntajaon muuttamiseksi. Kunnanhallitus hyväksyy Eero Laesterän nimittämisen kuntajakoselvittäjäksi.

PÄÄTÖS

Kuntarakennelain 15 §:n mukaan kuntajaon muuttamista koskevan asian laajuuden tai vaikeuden johdosta taikka muusta perustellusta syystä ministeriö voi määrätä toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen, jota varten ministeriö asettaa kyseessä olevia kuntia kuultuaan yhden tai useamman kuntajakoselvittäjän.

Erityinen kuntajakoselvitys voidaan määrätä toimitettavaksi ministeriön aloitteesta, kunnan esityksestä tai jos vähintään 20 prosenttia kunnan äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen erityisen kuntajakoselvityksen toimittamisesta. Kuntalain 118 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä ollutta erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaa kuntaa koskeva erityinen kuntajakoselvitys voi tulla vireille myös mainitun pykälän 5 momentissa tarkoitetun arviointiryhmän ehdotuksesta.

Valtiovarainministeriö määrää kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Pertunmaan ja Mäntyharjun kuntien välillä.

Samalla ministeriö asettaa kuntajakoselvittäjäksi HT Eero Laesterän.

Tehtävä

Selvittäjän on suoritettava kuntarakennelain 16 a §:ssä tarkoitettu erityinen kuntajakoselvitys.

Selvityksen tehtävänä on toteuttaa erityinen kuntajakoselvitys kunnan asukkaiden lakisääteisten palvelujen turvaamiseksi siten, että mahdollinen yhdistyminen voisi tulla voimaan 1.1.2025.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaa kuntaa koskevassa erityisessä kuntajakoselvityksessä kuntajakoselvittäjän on tehtävä mukana olevien kuntien valtuustoille ehdotus kuntien yhdistymisestä sekä kuntien yhdistymissopimuksesta.

Kuntajakoselvittäjän ehdotus kuntien yhdistymisestä voi koskea 1) erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan yhdistymistä olemassa olevaan kuntaan; 2) erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan alueen jakamista kahden tai useamman kunnan kesken; taikka 3) useamman kuin kahden kunnan yhdistymistä. Lisäksi selvittäjän ehdotus voi koskea kunnan osan siirtämistä toiseen kuntaan.

Jos kaikkien muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustot hyväksyvät selvittäjän ehdotuksen, kunnat tekevät selvittäjän ehdotuksen mukaisen yhteisen esityksen kuntajaon muuttamisesta ministeriölle. Muutoin selvittäjä toimittaa esityksensä kuntajaon muuttamisesta ministeriölle.

Toimikausi

Selvitystyö alkaa 1.2.2024 ja päättyy selvityksen valmistuttua, kuitenkin viimeistään 28.3.2024 mennessä. Esitys kuntien yhdistymisestä tulee olla toimitettuna valtiovarainministeriöön 15.5.2024 mennessä.

Selvitystyön organisointi

Selvittäjä toimii virkavastuulla, ja hänellä on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tehtävänsä suorittamista varten tarpeelliset kuntien ja kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen hallintoa ja taloutta koskevat tiedot sekä muuta apua.

Selvittäjä ja asianomaiset kunnat voivat asettaa selvittäjää paikallisessa asiantuntemuksessa ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa avustavan neuvotteluelimen ja valmisteluryhmiä.

Selvittäjän yhteyshenkilö valtiovarainministeriössä on neuvotteleva virkamies Anu Hernesmaa.

Selvitystyön rahoitus

Selvitys rahoitetaan valtiovarainministeriön talousarvion momentilta 28.90.31.

MUUTOKSENHAKU

Kuntarakennelain 15 §:ssä tarkoitettuun ministeriön päätökseen, joka koskee erityisen kuntajakoselvityksen määräämistä, ei kuntarakennelain 55 §:n 2 momentin mukaan saa erikseen hakea muutosta.

Anna-Kaisa Ikonen
Kunta- ja alueministeri

Jani Pitkäniemi
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Jakelu

Mainitut kunnat

VN/36388/2023-VM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: